

Vybrané diagnózy

Onemocnění rohovky (cornea)

Keratitida

- Zánět postihující vnější část rohovky

- **Symptomy:**

- světloplachost
- řezavá bolest
- pokles vidění
- otok víček
- slzení

Kerakotonus

- Vyklenutí, zašpičatění rohovky

- **Symptomy:**

- změny refrakce oka (myopie a astigmatismus)
- kruhy kolem světelných zdrojů.

- **Léčba**

- medicínsky: tvrdé kontaktní čočky, transplantace rohovky
- funkcionálně: úprava osvětlení

Patologie duhovky (iris)

Aniridie

- chybění, anomálie duhovky

- **Symptomy:**

- extrémní světloplachost
- špatná schopnost adaptace na světelné podmínky

- **Léčba:**

- **medicínsky:** kontaktní čočky
- **funkcionálně:** sluneční brýle a úprava světelných podmínek

Kolobom

- Vrozená vada žltnatky (uvea), chybí část duhovky nebo sítnice

- **Symptomy:**

- nepravidelný tvar duhovky
- v závislosti na místě postižení může docházet k oslnění, světloplachosti, nystagmu

●**Léčba:**

- medicínsky: kontaktní čočky
(dokreslí se na nich chybějící část)
- funkcionálně: úprava osvětlení

Patologie čočky (lens)

Katarakta

- Vrozená / poúrazová / spojená se stářím (dříve pod názvem "senilní")

●**Symptomy:**

- záleží na typu a daném stadiu
- snížená ZO
- problémy s oslněním (různé světelné lomy a odrazy v zakalené čočce)
- vidění jako přes špinavé okno

Léčba:

●**medicínsky:**

- chirurgické odstranění zkalené čočky a brýle (na dálku a do blízka) nebo kontaktní čočky
- implantace IOL (*intraocular lense*) + slabé brýle na čtení

- funkcionálně:** úprava osvětlení

Afakie

- Chybění čočky

●**Symptomy:**

- ztráta schopnosti akomodace
- silná refrakční vada
- světloplachost

●**Léčba:**

- medicínsky: brýle cca + 11 D, kontaktní čočky, nitrooční umělá čočka IOL
- funkcionálně: úprava světelných podmínek proti oslnění.

Nemoci a poškození sítnice (retina)

Retinopatie nedonošených (ROP):

- U předčasně narozených dětí

- Příčina: zvýšená koncentrace kyslík
- Často výskyt kombinovaného postižení
- ROP je nejčastější příčinou slepoty u dětí
- **Symptomy:** (v závislosti na míře poškození)
 - citlivost na oslnění
 - zúžení zorného pole
 - snížení zrakové ostrosti až slepota
- **Léčba:**
 - Úprava osvětlení
 - medicínsky není možná

Diabetická retinopatie

- Příčiny:
 - Výlevy krve z cév na sítnici
 - Tvorba nových cév a jejich odchlípení
- S cukrovkou spojena i katarakta a glaukom
 - Změny na sítnici:

Symptomy:

- proměnlivé vidění - !! to je typické !! (někdy vidím lépe a jindy hůře, kolísá to)
- postupné zhoršování zraku
- výpadky zorného pole
- mohou být i potíže s oslněním a světloplachost

Léčba:

- **medicínsky:** kontrovaná dieta, aplikace inzulínu, laserová terapie (*fotokoagulace*)
- funkcionálně:** rozpoznání změn vidění (znát ty slabé i ty nejlepší doby a rytmus změn) a tomu přizpůsobit režim zrakové práce, úprava světelných podmínek

Pigmentová degenerace sítnice (*retinitis pigmentosa*)

- dědičné onemocnění postihující zejména tyčinky na periférii oč. pozadí
- **Symptomy:**
 - šeroslepost
 - zužování zorného pole (až na 5° - tzv. "trubicové vidění")
 - světloplachost
 - problémy s adaptací při přechodu ze světla do tmy a opačně
 - často i komplikovaná katarakta

● **Léčba:**

–medicínsky: žádná

–funkcionálně:

- optické pomůcky rozšiřující zorné pole (Fresnel, obrácený dalekohled)
- lekce POSP při chůzi za šera a tmy
- úprava osvětlení

Makulární degenerace

●**Symptomy:**

–Ztráta centrálního vidění (skotom) nebo drastické snížení ZO v centrální oblasti

–Může být i světloplachost a potíže s oslněním

●Nevede ke slepotě!

- zachované vidění mimo makulu. Tzv. "*mimomakulární vidění*"
(lze cvičit v rámci reedukace zraku)

●**Léčba:**

–**medicínsky:** laserová chirurgie u určitých typů

–**funkcionálně:**

- nácvik vidění mimo makulu
- instruktáž (při soc. kontaktu dotyčný zdánlivě hledí jinam)
- opt. pomůcky a úprava osvětlení

Odchlípení sítnice

●Sítnice se odchlípne od podpurných vrstev a odchlípená část postupně odumírá pro nedostatek živin

●Výpadek zorného pole (koresponduje s odchlípenou částí)

Rizikové faktory:

–úraz

– výlev tekutiny pod sítnici

– vysoká myopie

– afákie

– degenerativní změny sítnice při diabetu

–etc.

-Symptomy:

-světelné záblesky

-"padající saze" (*sklivcový zákal*)

-snížená zraková ostrost

-výpadky zorného pole

●**Léčba:**

–**medicínsky**: opásání oční koule, *laserová fotokoagulace* nebo *kryoterapie* - přimražení (hlavně včas!),

–**funkcionálně**: optické pomůcky, úprava osvětlení.

Předcházet odchlípení sítnice vyloučením kontaktních sportů s nebezpečím úrazu (box, míčové hry, skoky do vody).

Záněty sítnice (retinitidy)

●**Příčiny:**

–zanesení infekce do sítnice krví

–infekce virem

– infekce způsobená parazity

–průvodní jev některých onemocnění

●**Symptomy:**

–zkalení sítnice, zpravidla žlutobělavá zánětlivá ložiska na sítnici

●**Léčba:**

–lokální antibiotika

–léčba základního onemocnění

● může dojít k nekróze sítnice, k trhlinám a k odchlípení

Glaukom

Typy:

●*otevřený úhel*

●*zavřený úhel*

Symptomy:

-úbytky zorného pole, centrální vidění bývá postiženo zpravidla až ve finálním stadiu

-světloplachost, dělají se kruhy (aureoly) okolo světelných zdrojů

-případně i snížená ZO, vidění jako v mlze

-někdy bolest hlavy

Léčba:

●**medicínsky**: léčba chirurgická, léky nebo obojí

●**funkcionálně:**

–úprava osvětlení

–lupy pro rozšíření zorného pole, optické pomůcky pro zlepšení ZO

Mikroftalmie

- Nevyvinuté, malé oko
- Často jako sekundární postižení
- Krátkozrakost (vyšší zakřivení rohovky)

- Nejsou specifické projevy ani léčba

Studijní literatura:

- KRAUS H. A KOL. *Kompendium očního lékařství*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-079-1
- VÁGNEROVÁ, M. *Oftalmopsychologie dětského věku*. Praha: UK, 1995. ISBN 80-7184-053-X

- KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-84-2

- <http://www.sons.cz/nevidim.php>